

Temanotat

Kasakhstan: Pass, ID og underlagsdokumenter

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2011

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: mail@landinfo.no

www.landinfo.no

Temanotat **Kasakhstan: Pass, ID- og underlagsdokumenter**

SUMMARY

This report concerns rules and procedures for issuance of Kazakh travel and identity documents; passports, national identity cards and birth certificates. The report also provides an evaluation of the quality of Kazakh documents as well as an assessment of the extent of corruption and false Kazakh passports.

SAMMENDRAG

Temanotatet handler om reise- og ID-dokumenter i Kasakhstan, herunder pass, nasjonalt ID-kort og fødselsattest. Notatet beskriver prosedyrene for å få utstedt disse dokumentene. Det gis også en vurdering av utbredelsen av korrupsjon og forfalskninger av kasakhstanske pass.

INNHold

1. Innledning	5
2. Dokumenttyper og utstedelsesrutiner	5
2.1 Fødselsattest	5
2.2 ID-kort	6
2.2.1 ID-nummer	7
2.2.2 ID-kortets funksjoner.....	7
2.3 Bostedsregistrering	8
2.4 Pass	8
2.4.1 Passøknad og - utstedelse	9
2.4.2 Utstedelse av pass i utlandet	9
2.4.3 Informasjon om etnisitet i biometriske pass	9
3. Lokalt og sentralt register	10
4. Korrupsjon	10
5. Falske dokumenter	11
6. Referanser	13

1. INNLEDNING

Dette notatet omhandler utstedelse av ordinære pass i Kasakhstan, i tillegg til informasjon om de underlagsdokumentene som passutstedelse bygger på, bl.a. ID-kort. I tillegg behandles korrupsjon og muligheten til å kjøpe falske dokumenter.

Notatet bygger først og fremst på informasjon innhentet under Landinfos tjenestereise til Kasakhstan i perioden 25. oktober – 5. november 2010.¹ Landinfo hadde samtaler med den norske ambassaden i Astana om reglene og praksis for passutstedelse. I tillegg ble blant annet spørsmålet om dokumenters notoritet tatt opp med flere kilder, herunder menneskerettighetsorganisasjoner i landet. Noen av organisasjonene ønsket å være anonyme og er derfor ikke nevnt med navn.

I tillegg til informasjon innhentet fra møter med ulike kilder i Kasakhstan har Landinfo innhentet informasjon fra kasakhstanske myndigheters nettsider og fra nyhetsartikler og rapporter tilgjengelig på nettet.

2. DOKUMENTTYPER OG UTSTEDELSESRUTINER

2.1 FØDSELSATTEST

Fødselsattesten utstedes av det lokale folkeregistreringskontoret (Zapis Aktov Grazhdanskogo Sostoyaniya / ZAGS),² på stedet der barnet er født eller på stedet der begge foreldre eller en av foreldrene er bostedsregistrert. Fødselsattest kan også fås via henvendelse til det såkalte CON (Cent obsluzhivaniya naseleniya)³ som er et folketjenestekontor. Kontoret er underlagt Justisdepartementet (Electronic government u.å.b).

Norges ambassade i Astana opplyser at selve utstedelsen av fødselsattesten foretas av ZAGS, men at den enkelte borger også kan henvende seg til CON for å få utlevert fødselsattesten der (telefonsamtale februar 2011). CON har kontorer i alle byer og regioner i Kasakhstan; deriblant tre kontorer i Astana-regionen.

Fødselsattest utstedes til kasakhstanske borgere, utlendinger og statsløse personer.

For å få utstedt fødselsattest, må man legge fram kopi av barnemorens og barnefarens ID-kort samt ekteskapsattest. Hvis moren ikke er gift og ikke har ekteskapsattest, blir barnet registrert med de data som moren oppgir. I tillegg må en medisinsk attest for barnet legges fram, eventuelt bevis fra to vitner om at fødselen

---

¹ Formålet med tjenestereisen til Kasakhstan 25. oktober – 5. november var først og fremst å innhente informasjon om menneskerettighetssituasjonen i nabolandet Usbekistan. Grunnet vanskeligheter med å få visum til Usbekistan, valgte Landinfo å innhente informasjon fra grenseområdene i Kasakhstan. Informasjon om utstedelse av dokumenter i Kasakhstan var derfor kun ett av flere temaer på reisen.

² Записи актов гражданского состояния

³ Cent обслуживания населения. I den engelskspråklige kildelitteraturen omtales dette som *Center of Services of Population*.

har funnet sted. Barnemoren må oppgi barnets fornavn og etternavn (Electronic government u.å.b).

Det er sykehuset der barnet er født som samler og formidler dokumentene og sender disse til ZAGS. Dersom barnet ikke er født på et sykehus, er det foreldrene selv som leverer dokumentene til ZAGS. I tillegg til de ovennevnte dokumentene som alltid kreves framlagt for å få fødselsattest, må også en skriftlig forklaring fra foreldrene om hvorfor det ikke er sykehuset som sender inn dokumentene, legges ved. Dokumentene kan også sendes ZAGS via CON (Norges ambassade i Astana, intervju oktober 2010 og e-post februar 2011).

En fødselsattest inneholder i tillegg til eierens fornavn og etternavn også mor og fars navn (Electronic government u.å.b).

Ifølge informasjon fra den tyske ambassaden i Astana, kan mødre som ikke ønsker å oppgi navnet på barnefaren på barnets fødselsattest, skrive opp sin egen fars navn på fødselsattesten til barnet. Det kan imidlertid også føres opp ”ingen far” på barnets fødselsattest (intervju november 2010).

Fødselsattesten inneholder videre navn på stedet barnet er født og registreringsnummer hos ZAGS. Fristen for å få registrert et nyfødt barn hos ZAGS er to måneder etter barnets fødsel, i henhold til loven om ekteskap og familie. I de tilfellene der ZAGS mottar søknadspapirer innenfor den fristen som er satt, vil prosessen med å få utstedt en fødselsattest ta to arbeidsdager (Electronic government u.å.b). I henhold til informasjon fra den norske ambassaden tar prosessen vanligvis tre til fire dager.

Det forekommer at barn registreres etter denne fristen. I slike tilfeller må foreldrene skriftlig forklare grunnen til at barnet ikke har blitt registrert innenfor fristen når de søker om fødselsattest. Prosessen vil i denne typen tilfeller ta 30 dager (Electronic government u.å.b).

I tilfeller av dødfødsel, skal barnet registreres ikke senere enn fem dager etter fødsel.

Fødselsattesten har et blått, hardt omslag. Fram til 2005 hadde fødselsattestene et grønt omslag.

Fødselsattesten fungerer, ved behov, som et ID-dokument fram til fylte 16 år.

Ved tap av fødselsattest, kan ny fødselsattest fås utstedt hos CON (Tysklands ambassade, intervju november 2010).

2.2 ID-KORT

Alle kasakhstanske borgere får utstedt ID-kort (udostovereniye lichnosti) ved fylte 16 år. Kortet fornyes ved fylte 25 år og 45 år. Etter fornyelse ved 45 år har ID-kortet gyldighet for resten av livet.

For å få utstedt et ID-kort må søkeren legge fram sin egen fødselsattest samt en av foreldrenes fødselsattest, i tillegg til kopi av permanent bostedsregistrering.

Gebyret for å få utstedt et ID-kort er 282 kasakhstanske tenge (tilsvarende ca. 15 norske kroner).

ID-kortet utstedes av CON (Norges ambassade i Astana, intervju oktober 2010).

ID-kort utstedes ikke av kasakhstanske ambassader i utlandet. Hvis en kasakhstansk borger i utlandet må ha nytt ID-kort, må vedkommende framlegge nødvendig dokumentasjon til den kasakhstanske ambassaden på stedet. Ambassaden vil deretter videresende søknaden til myndighetene i Kasakhstan. Normal behandlingstid er tre til seks måneder, men prosessen kan også ta lengre tid. Prisen på denne tjenesten er 15 amerikanske dollar (Landinfo 2009).

2.2.1 ID-nummer

ID-kortet inneholder et 12-sifret nummer. Fra 2009 har kortet en elektronisk chip-kode. Planen er at ID-kortet etter hvert skal inneholde ett nummer som skal være lagret i en database. Dette nummeret skal være et felles nummer for de tre forskjellige numrene som nå er registrert på kasakhstanske borgere; sosialforsikringsnummer, skattebetalernummer og ID-nummer.

I tillegg er opplysninger om bostedsregistrering stemplet på kortet. Ved flytting, endres bostedsregistreringen og nytt ID-kort med ny adresse kan utstedes. Det er imidlertid ikke et krav at nytt ID-kort utstedes i forbindelse med flytting (Norges ambassade i Astana, intervju oktober 2010).

2.2.2 ID-kortets funksjoner

ID-kortet brukes i alle sammenhenger hvor en person skal identifisere seg, blant annet ved alle henvendelser til offentlige kontorer, postkontorer og banker. Videre må ID-kort fremlegges ved kjøp av togbillett. Det opplyses videre at ID-kort må vises dersom en person blir stoppet av politiet og blir bedt om å legitimere seg. Flere kasakhstanske kilder har opplyst at kasakhstanske borgere i praksis alltid bærer ID-kortet på seg. Også personer som bor ute på landsbygda der forholdene er små, bærer ID-kortet på seg. Eventuelt har de med seg en kopi av ID-kortet (Norges ambassade i Astana, intervju oktober 2010 og e-post februar 2011).

I tillegg kan ID-kortet benyttes som reisedokument til nabolandene Russland og Kirgisistan. Norges ambassade i Moskva (2009) bekrefter at kasakhstanske borgere kan reise på sine nasjonale ID-kort til Russland og at russiske borgere kan reise til Kasakhstan med sine russiske innenrikspass og videre at det eksisterer en avtale mellom Russland og Kasakhstan som regulerer dette forholdet.

Kasakhstanske borgere som reiser til Russland, må registrere seg hos politiet innen tre dager. De kan så oppholde seg legalt i landet uten noen nærmere tillatelse i 90 dager før de reiser ut eller eventuelt får en form for oppholdstillatelse (Norges ambassade i Astana, e-post februar 2011).

Både pass og ID-kort kan altså benyttes til å reise til nabolandene. Det opplyses imidlertid at det i praksis hovedsakelig er personer som bor i grenseområdene til Kirgisistan og Russland som benytter ID-kortet til å reise til nabolandene. Benyttes kasakhstansk pass, blir passet stemplet ved utreise. ID-kortet stemples ikke (Norges ambassade i Astana, e-post februar 2011). En representant for Helsingforskomiteen opplyser også at passet først og fremst benyttes når en skal på lengre reiser og at ID-kortet vanligvis benyttes som reisedokument når en reiser til Russland eller Kirgisistan (e-post, februar 2011).

2.3 BOSTEDSREGISTRERING

Bostedsregistreringen utføres ved det kasakhstanske folketjenestekontoret, CON. Selve bostedsregistreringen skrives inn i en såkalt hjemmebok (domovaya kniga)⁴ - som også går under navnet "blue book". Boken, som i realiteten er et hefte, inneholder flere sider med bostedsregistreringer. Ved flytting til et nytt sted, blir den enkelte hjemmebok overført til ny huseier/leieboer. Hjemmeboken følger leilighet/hus og ikke person, og inneholder derfor navnene både på nåværende og tidligere beboere. Tidligere leieboere/eieres navn er markert med et stempel som viser at de ikke lenger bor i boligen, og nye beboere er merket med et annet stempel som viser at de bor i boligen.

Navn og adresse på hvert familiemedlem står oppført i hjemmeboken. Denne boken oppbevares vanligvis hjemme hos den enkelte familie.

Rettigheter, som tilgang til medisinsk behandling og skolegang, er knyttet til bostedsregistreringen (Norges ambassade i Astana, intervju og e-post-korrespondanse). IOM opplyser imidlertid at selv om kravet til helsetjenester formelt er knyttet til bostedsregistrering, praktiseres ikke dette strengt. Selv uten en bostedsregistrering vil man kunne regne med å få tilgang til helsetjenester (intervju, oktober 2010).

2.4 PASS

I de første årene etter at Kasakhstan erklærte seg som selvstendig stat i 1990 etter Sovjetunionens oppløsning, benyttet borgerne sine gamle røde sovjetpass. Prosedyrene med utstedelse av nye nasjonalitetspass til kasakhstanske borgere startet i 1994.

De første passene som ble utstedt ble brukt både som innenrikspass og utenrikspass. For å brukes som utenrikspass ble de påført et utreisevisum (Utlændingestyrelsen & Utlendingsdirektoratet 2001).

Ifølge OSCE (2001) ble utreisevisum avskaffet i 2001. U.S. Department of State (2009) opplyser at utreisevisum er påkrevet for de som skal bosette seg permanent i utlandet.

I dag utstedes det tre typer pass i Kasakhstan; ordinære pass, diplomatpass og embetspass. Ordinære pass har blått omslag. Embetspass har svart omslag og diplomatpass har grønt omslag. Den resterende informasjonen i dette kapitlet omhandler ordinære pass.

Utstedelse av pass er regulert etter den kasakhstanske regjerings dekret "Concerning Approval of the Rules for Documentation and Registration of the Citizens of the Republic of Kazakhstan" datert 12. juli 2000 (Electronic government u.å.b).

Tidligere var Innenriksministeriet ansvarlig for passutstedelse (The International Bureau of Human Rights and Rule of Law, intervju i Almaty, november 2010).⁵ I dag utstedes pass ved CON, som er underlagt Justisdepartementet.

---

⁴ ДОМОВАЯ КНИГА

⁵ Organisasjonen ble dannet i 1993 og ble registrert som organisasjon i Kasakhstan i 1995. Organisasjonen driver menneskerettighetsarbeid i Kasakhstan og samarbeider blant annet med UNHCR og foretar intervju av asylsøkere som kommer til Kasakhstan og søker om flyktningsstatus hos UNHCR.

2.4.1 Passøknad og - utstedelse

Passøkere må møte personlig på CON på det stedet eller i den regionen man er bostedsregistrert. Astana er for eksempel delt i tre regioner og har tre CON-kontorer. For å få utstedt pass, må man framvise en kopi av hjemmebok, fødselsattest, eventuelt ekteskapsattest. Dersom man er i besittelse av gammelt pass, skal dette også legges fram. Passfoto kan tas på det enkelte CON-kontor. CON sjekker underlagsdokumentene ved utstedelse av pass og beholder kopiene av alle underlagsdokumenter.

Også barn må møte personlig for å få utstedt pass. Det er i utgangspunktet slik at barn også skal ha egne pass, men den norske ambassaden opplyser at de stadig ser eksempler på at barn føres inn i foreldrenes pass selv om flere og flere barn nå får egne pass. Barn som ikke søker om eget pass, kan skrives inn i foreldrenes pass for hånd av CON.

Prosessen med å få utstedt nytt pass tar to måneder, men det er mulig å påskynde prosessen ved akutt behov.

Passene er lyseblå. Nye pass utstedes for 10 år. De gamle passene kan imidlertid ha ulik varighet. Den norske ambassaden i Astana uttaler at de har sett gamle pass med ulik varighet.

Prisen for å få utstedt et pass er 5652 kasakhstanske tenge (ca. 250 norske kroner). Gebyret betales ved CON-kontoret.

Kasakhstan er i ferd med å utstede biometriske pass til sine borgere. De første passene ble utstedt 5. januar 2009 (Kanagutuly 2009). Det har tidligere blitt meddelt fra kasakhstanske myndigheter at innen 12. august 2010 skulle hele befolkningen ha nye biometriske pass. Fristen er imidlertid utsatt, ifølge den norske ambassaden. Etter januar 2009, utstedes kun biometriske pass.

2.4.2 Utstedelse av pass i utlandet

Kasakhstans ambassade i Norge opplyser at ambassaden ikke utsteder pass, men at de er behjelpelig med å kontakte ansvarlige myndigheter i hjemlandet (Landinfo 2009).

2.4.3 Informasjon om etnisitet i biometriske pass

Etnisitet var tidligere oppført i kasakhstanske pass. Informasjon om etnisitet ble i utgangspunktet utelatt i de nye biometriske passene som har blitt utstedt siden 5. januar 2009. Den kasakhstanske regjeringen besluttet imidlertid ved et dekret den 13. februar 2009 om igjen å inkludere informasjon om etnisitet i passet, men at det er frivillig hvorvidt den enkelte borger ønsker å opplyse om sin etniske tilhørighet eller ikke. Fra oppstarten med utstedelse av biometriske pass 5. januar 2009 til regjeringen fattet beslutningen om valgfriheten med hensyn til innføring av etnisitet, var det blitt utstedt 2700 nye biometriske pass.

Spørsmålet om registrering av etnisitet på passet har skapt en stor debatt i Kasakhstan. Mange mener at det å opplyse om etnisitet skaper et skille i befolkningen, og har stilt seg uforstående til hvorfor regjeringen valgte å gi etter til opposisjonen som ønsket å innføre etnisitet i passet. Det vises til at Kasakhstan

måtte innføre biometriske pass som en betingelse for medlemskap i International Civil Aviation Organisation, som de søkte om i 2008. Informasjon om etnisitet i passet var imidlertid ikke et krav for medlemskap i denne organisasjonen (Kanagatuly 2009).

Den norske ambassaden i Astana opplyser at etnisitet nå står oppført i de aller fleste av de passene de ser i forbindelse med visumutstedelse (telefonsamtale februar 2011).

3. LOKALT OG SENTRALT REGISTER

Kasakhstan er inndelt i 14 såkalte *oblast*, som gjerne oversettes med regioner. Kasakhstan har lokale folkeregistreringskontorer (ZAGS) spredt rundt i de enkelte regionene. Det sentrale folkeregisteret i Astana oppbevarer alle data fra de lokale folkeregistreringskontorene.

De lokale folkeregistreringskontorene registrerer alle opplysninger om en persons sivile status; om fødsel, død, ekteskap, adopsjon, farskap og navneendring. Denne informasjonen er også å finne i det sentrale folkeregisteret i Astana (Norges ambassade, intervju oktober 2010).

Menneskerettighetsorganisasjonen Kazakhstan Bureau on Human Rights and Rule of Law i Almaty opplyser at det eksisterer strenge rutiner for oppføring av informasjon i fødselsattestene. Kravene til dokumentasjon blir fulgt opp i henhold til lover og regelverk (intervju november 2011).

4. KORRUPSJON

Korrupsjon er ikke et nytt problem i Sentral-Asia. Også i Sovjettiden hadde Sentral-Asia et rykte på seg for å ha store korrupsjonsproblemer. Bowers et al. (2009) fra Liberty University viser som en forklaringsfaktor til at Sentral-Asia ble ansett for å være attraktivt for partiledere og pensjonerte offiserer i Sovjettiden, og at korrupsjonen blomstret som et følge av dette. Overgangen til markedsøkonomi etter oppløsningen av Sovjetunionen medførte imidlertid radikale omveltninger av hele statsstrukturen i de sentralasiatiske landene – i likhet med de andre tidligere sovjetrepublikkene – og kollaps i samhandel, fattigdomsvekst og økende grad av korrupsjon er et felles problem for disse landene (Jensen 2010).

Kasakhstan skiller seg ut ved å være i en langt gunstigere økonomisk posisjon enn de andre sentralasiatiske landene. Det er det mest utviklete og løfterike landet. Landet har store inntekter fra eksport av olje og gass, og har et bruttonasjonalprodukt på nesten 8000 dollar per innbygger, nesten på høyde med Russland (Jensen 2010).

Korrupsjonen i Kasakhstan er mer beskjeden enn i mange av de øvrige republikkene. Kasakhstan ligger på 120. plass av 180 land på Transparency Internationals Corruption Perceptions Index 2009 (TI 2009), der 180. plass er rangert som det mest

korrupte. Til sammenligning kan det nevnes at Russland ligger på 146. plass og nabolandene Tadsjikistan, Kirgisistan, Turkmenistan og Usbekistan ligger på henholdsvis 158. plass, 162. plass, 168. plass og 174. plass.

De store endringene etter Sovjetunionens sammenbrudd førte til opprettelsen av en egen enhet innenfor stadsadministrasjonen i 1994, som skulle sørge for at enkeltindivider ikke skulle berike seg urettmessig. Enheten som per i dag heter Agency of the Republic of Kazakhstan on fighting with Economic and Corruption Crimes (Financial Police), har som oppgave å avsløre og undersøke økonomiske kriminalitet og korrupsjon. Enheten rapporterer direkte til presidenten (Financial Police u.å.).

Kasakhstan var ifølge en rapport fra Utlændingestyrelsen og Utlendingsdirektoratet (2001) første tidligere sovjetrepublikk som fikk en egen lov mot korrupsjon. Loven er fra 1998 (Law on Corruption 1998).

5. FALSKE DOKUMENTER

Mens falske dokumenter synes å være et stort problem i de øvrige sentralasiatiske landene, må problemet kunne sies å være mindre i Kasakhstan. I alle fall er det få av de kildene Landinfo snakket med som mente at det er lett å kjøpe seg et falskt pass eller å skaffe pass på annen ureglementert måte.

Den norske ambassaden opplyser at de siden de åpnet ambassaden i 2008, ikke har sett tilfeller av falske pass når de har utstedt visum. Ambassaden opplyser imidlertid at de har sett tilfeller av pass uten signatur, men at dette ikke nødvendigvis betyr at passet er falskt. Ambassaden opplyser videre at det er vanskelig å innhente eksakt informasjon om dette temaet, men mener det kan være mulig å få utstedt ekte dokumenter med falskt innhold. Videre at det er mulig å kjøpe falske dokumenter. Sistnevne tilfelle er det ifølge ambassaden flere eksempler på. For eksempel er det ikke uvanlig å se annonser i avisene om at salg av bostedsregistrering og hjemmebok (intervju i Astana, oktober 2010).

International Organization of Migration (IOM) opplyser også at falske pass ikke utgjør noe problem i Kasakhstan. Det finnes mellommenn som ordner denne type oppdrag, men dette er svært uvanlig. IOM hevder at det er vanskelig å kjøpe seg til et falskt pass i Kasakhstan, og at dersom en person skulle kjøpe et falskt pass, ville vedkommende måtte betale svært mye penger (intervju i Astana, oktober 2010). IOM opplyste det samme overfor Utlendingsdirektoratet da de var på en tjenestereise til Kasakhstan i 2003. IOM mente at Kasakhstan har et godt passsystem og at det er lite trolig at systemet misbrukes (UDI 2003).

Menneskerettighetsorganisasjonen Kazakhstan International Bureau on Human Rights and Rule of Law i Almaty opplyser også at det er sjelden organisasjonen har befatning med falske kasakhstanske pass. Organisasjonen har sett tilfeller av falske pass, og viser til tsjetsjenere som har kommet til Kasakhstan og som har lagt fram kasakhstanske pass. Disse passene har blitt ervervet på bakgrunn av falske underlagsdokumenter, slik at passene i seg selv har vært ekte, men basert på uekte opplysninger. Det opplyses at det eksisterer mellommenn som kan ordne og fikse det

meste, men at dette ikke er noen enkel prosess og heller ikke vanlig. Organisasjonen viser til at det er streng kontroll med informasjonen i fødselsattestene. Prosedyrene for å få pass er også strenge, og underlagsdokumenter som ID-kort og hjemmebok sjekkes nøye (intervju, november 2010). En representant for den tyske ambassaden i Astana fortalte at de kun har sett ett tilfelle av et falskt pass gjennom sitt arbeid på ambassaden. Passet var et falskt russisk innenrikspass og tilhørte en tsjetsjener (intervju i Astana, november 2010).

6. REFERANSER

Skriftlige referanser

- Bowers, S. R., Olimov, M. A., Vladeca, V., Ciobanu, V. (2009, 28. januar). *False Documents in Former USSR*. Virginia: Liberty University. Tilgjengelig fra http://digitalcommons.liberty.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1024&context=go_v_fac_pubs [lastet ned 22. februar 2011]
- [Electronic government] (u.å.b). *Issue of Kazakhstan passport*. Astana: Electronic government of the republic of Kazakhstan. Tilgjengelig fra http://egov2c.kz/wps/portal/Content?contentPath=/library2/2_grazhdane/citizenry/vidacha%20zamena%20dokumentov%20udv%20lichnosti/article/1060&lang=en [lastet ned 22. februar 2011]
- [Electronic government] (u.å.a). *Registration of delivery of a child*. Astana: Electronic government of the republic of Kazakhstan. Tilgjengelig fra <http://www.e-gov.kz/wps/portal/Content?contentPath=/serviceslibrary/gu2010/citizenrygu/kategorii%20citizenry/sem%20otnoweniya/article/vsor&lang=en> [lastet ned 22. februar 2011]
- [Financial Police] (u.å.). *History*. [s.l.]: Agency of the Republic of Kazakhstan on Fighting with Economic and Corruption Crimes. Financial Police. Tilgjengelig fra <http://www.finpolic.kz/eng/about/history/> [lastet ned 22. februar 2011]
- Jensen, V. W. (2010, 13. desember). *Sentral-Asia mellom barken og veden*. Oslo: NUPI. Tilgjengelig fra <http://hvorhenderdet.nupi.no/Artikler/2010-2011/Sentral-Asia-mellom-barken-og-veden> [lastet ned 22. februar 2011]
- Kanagatuly, D. (2009, 2.mars). *Kazakhstan's New Passports to Show Ethnicity*. *Institute for War and Peace Reporting*. Tilgjengelig via <http://www.unhcr.org/refworld/category/COI,IWPR,,KAZ,49aceb46c,0.html> [lastet ned 22. februar 2011]
- Landinfo (2009, 2. april). *Kasakhstan: Exitvisum*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/870/1/870_1.pdf [lastet ned 22. februar 2011]
- [Law on Corruption] (1998). *Zakon Respubliki Kazakhstan ot 2 ijulja 1998 g. N 267 O bor'be s korrupsijej (Republikken Kasakhstans lov datert 2. juli 1998 N 267 om korrupsjon)*. [s.l.] : [s.n.]. Tilgjengelig fra <http://www.transparencykazakhstan.org/UserFiles/file/32b.pdf> (lastet ned 22. februar 2011)
- Norges ambassade i Moskva (2009, 26. mars). *Bruk av russisk innenrikspass ved innreise til SUS-land*.

Notatet er unntatt offentlighet og kun internt tilgjengelig på Landdatabasen.

- OSCE (2001, 2. august). *Chairman-in-Office Geoana commends Kazakhstan for abolition of exit visas*. Wien: OSCE. Tilgjengelig fra <http://www.osce.org/cio/53744> [lastet ned 22. februar 2011]
- TI, dvs. Transparency International (2009). *Corruption Perceptions Index 2009*. Berlin: Transparency International. Tilgjengelig fra http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table [lastet ned 22. februar 2011]
- UDI (2003) *Rapport fra reise i Kasakhstan i perioden 14. - 23. november 2003*. Oslo: Utlendingsdirektoratet.
 Rapporten er unntatt offentlighet og kun internt tilgjengelig på Landdatabasen.
- Udlændingestyrelsen & Utlendingsdirektoratet (2001). *Rapport fra fact-finding mission til Kazakstan og Kirgizistan 27. mai – 10. juni 2001*. København: Udlændingestyrelsen. Tilgjengelig fra <http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/042692AA-6417-4938-89F9-9B88082E802F/0/RapportKazakstanKirgizistandk.pdf> [lastet ned 22. februar 2011]
- U.S. Department of State (2010, 11.mars). *2009 Human rights report: Kazakhstan*. Washington, D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2009/sca/136088.htm> [lastet ned 4. januar 2011]

Muntlige kilder

- Den norske Helsingforskomiteens kontor i Almaty. E-post februar 2011.
- International Bureau on Human Rights and Rule of Law. Intervju i Almaty, november 2010.
- International Organization of Migration (IOM). Intervju i Astana, oktober 2010.
- Norges ambassade i Astana. Intervju i Astana oktober 2010, e-post utveksling desember 2010 og telefonsamtaler februar 2011.
- Tysklands ambassade i Astana. Intervju, november 2010.